

LIETUVOS RESPUBLIKOS SOCIALINĖS APSAUGOS IR DARBO MINISTERIJA

Biudžetinė įstaiga, A. Vivulskio g. 11, LT-03162 Vilnius, tel. (8 5) 266 4201, faks. (8 5) 266 4209,
el. p. post@socmin.lt, <https://socmin.lrv.lt>. Duomenys kaupiami ir saugomi Juridinių asmenų registre, kodas 1886 03515

Savivaldybių administracijoms

Nr.

DĖL NACIONALINĖS ŠEIMOS TARYBOS DARBO GRUPĖS PARENGTO METODINIO LEIDINIO „PAGALBA BESISKIRIANČIOMS ŠEIMOMS“

Įvairių valstybių mokslininkų atlikti tyrimai rodo, kad tėvų skyrybų procesas turi neigiamą poveikį vaikams – suprastėja vaikų akademiniai pasiekimai ir padidėja sunkumai mokykloje, kyla elgesio problemos, santykių su tėvais, bendraamžiais, kitais aplinkiniais iššūkiai, daugėja depresijos, nerimo atvejų bei padidėja rizika dėl trumpalaikių ar ilgalaikių psichinės sveikatos sutrikimų simptomų pasireiškimo. Valstybės vaiko teisių apsaugos ir įvaikinimo tarnybos prie Socialinės apsaugos ir darbo ministerijos praktikoje stebima tendencija, kad daugėja kreipimusi dėl atvejų, susijusių su aukšto konflikto lygio skyrybomis, dėl kito, skyriumi su vaiku gyvenančio, tėvo bendravimo su vaiku sąlygų neužtikrinimo bei prieš vaiką galimai naudojamo psichologinio smurto, vaiko nuteikinėjimo kito tėvo atžvilgiu, nepagarbių pasisakymų apie vieną iš tėvų vaiko akivaizdoje ir pan., daugėja atvejų, kai besiskiriantys tėvai piktybiškai skundžia vienas kitą dėl galimų vaiko teisių pažeidimų, tokiu būdu siekdami spręsti skyrybų metu kylančius nesutarimus, paveikti teisinius procesus ir kt. Dažnai skyrybos užsitęsia dėl buvusių partnerių ginčų, ir todėl skyrybų procesas tampa vis sudėtingesnis, daugėja konfliktų, jie stiprėja, į juos įsitraukia vis daugiau veikėjų, tarp jų, ir specialistų, kuriems taip pat neretai sudėtinga greitai bei konstruktyviai padėti šeimai rasti abiem pusėms priimtina sprendimą dėl vaiko gyvenamosios vietos ar bendravimo tvarkos nustatymo, o užsitęsę ginčai gilina žalingą poveikį vaiko situacijai, vaikai būna priverstinai įtraukiami dalyvauti tėvų konfliktuose, be visa ko deklaruojant, kad ginčijamasi ir kovojama vaiko interesų labui.

Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija (toliau – Ministerija) reiškia susirūpinimą dėl didelio skaičiaus sudėtingų, aukšto konflikto lygio skyrybų, kurios turi žalingą poveikį vaikų psichinei sveikatai, savijautai ir santykiams su tėvais ir kviečia ieškoti būdų (naujų paslaugų, pagalbos ir paramos mechanizmų, plėtoti esamus), kurie padėtų specialistams (atvejo vadybininkams, vaiko teisių apsaugos specialistams, socialiniams darbuotojams, teisininkams, švietimo pagalbos specialistams, kt.) neutralizuoti konfliktą, padėti šeimai spręsti skyrybų metu kylančias problemas ir užtikrinti tinkamą vaiko geriausių interesų apsaugą.

Ministerijos koordinuojamų Tarpžinybinės vaiko gerovės tarybos prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – Taryba) ir Šeimos politikos komisijos (toliau – Komisija) 2024 m. vasario 5 d. posėdyje buvo pristatytas Nacionalinės šeimos tarybos darbo grupės, sudarytos iš Lietuvos ir Nyderlandų specialistų (socialinių darbuotojų, mokslininkų, nevyriausybinių organizacijų darbuotojų, vaiko teisių apsaugos specialistų) parengtas leidinys – metodinė priemonė „Pagalba besiskiriančioms šeimoms“, skirtas socialiniams darbuotojams, atvejo vadybininkams, kitiems su skyrybas išgyvenančiomis šeimomis dirbantiems specialistams. Darbo grupė diskutavo apie skyrybų proceso iššūkius, paramą bei pagalbos priemones skyrybas išgyvenančioms šeimoms, aptardama ir lygindama Lietuvos bei Nyderlandų atvejus bei praktiką, identifiko problemas, su kuriomis susiduriama: kartais tėvų santykiai tokie konfliktiški, jog bendravimas tampa įtemptas, smurtinis ir labai kenkia vaiko gerovei, į besitęsiantį intensyvų konfliktą įtraukiami ir specialistai, institucijos, pagalbą teikiantys darbuotojai dažnai jaučia, kad jiems reikia daugiau žinių ir įgūdžių susidoroti su tokiomis sudėtingomis situacijomis. Siekiant padėti specialistams dirbti su skyrybų procese dalyvaujančiomis šeimomis, remiantis Nyderlandų pagalbos besiskiriančioms šeimoms

darbo patirtimi, sukurta metodinė priemonė,² kurioje pristatomi pagalbos teikimo principai, penki darbo su šeima etapai, pateikiamas rūpinimosi vaiku /-ais susitarimo pavyzdys-priedas. Leidinį galite rasti ir atsisiųsti pagal šią nuorodą: <https://seimostaryba.lt/2023/11/12/metodinis-leidinys-pagalba-besiskiriantiems-seimoms/>

Tarybos ir Komisijos nariai pritarė rekomendacijų rengėjų pateiktoms išvalgoms bei atkreipė dėmesį į poreikį laiku suteikti skyrybas išgyvenančioms šeimoms ir jose augantiems vaikams kokybišką pagalbą, skatinant tėvus suprasti, kaip skyrybos, tėvų tarpusavio santykiai ir bendravimas skyrybų metu bei po jų, poveikis santykiams su kitu iš tėvų turi įtakos vaikams ir jų psichinei sveikatai, elgesiui, ateičiai. Primename, kad 2023 m. vasario mėn. taip pat buvo parengtos ir išsiųstos savivaldybių administracijoms Tarybos ir Komisijos rekomendacijos dėl pagalbos ir kitų paramos priemonių užtikrinimo savivaldybių lygmeniu vaikams ir šeimoms, išgyvenančioms skyrybų krizę, kurių tikslas – padėti savivaldybių administracijoms įvertinti savivaldybėse prieinamas priemones vaikams ir šeimoms skyrybų atvejais bei investuoti į naujų priemonių plėtrą.

Informuojame, kad yra sukurtas specializuotas paslaugas skyrybas išgyvenančioms šeimoms teikiančių organizacijų žemėlapis, kurį galima rasti pagal šią nuorodą: <https://seimostaryba.lt/2023/09/04/teikiamos-paslaugos-besiskiriantiems-ir-skyrybu-paveiktiems-zmonems/>

Vertindama savivaldybių pastangas investuoti į paslaugas vaikams bei šeimoms, tačiau atkreipdama dėmesį, kad vis dar yra sričių, kuriose trūksta kokybiškų bei efektyvių pagalbos priemonių, Ministerija kviečia savivaldybes aktyviau naudotis prevencinėmis socialinėmis paslaugomis, numatytomis Socialinių paslaugų kataloge, patvirtintame Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministro 2006 m. balandžio 5 d. įsakymu Nr. A1-93 „Dėl Socialinių paslaugų katalogo patvirtinimo“ (toliau – Katalogas), kurias gali gauti visi asmenys ir šeimos. Kaip numatyta Kataloge, kompleksinės paslaugos šeimai yra skirtos asmens (šeimoms), patyrusio (-ios) sunkumų, gebėjimams savarankiškai spręsti iškilusias problemas stiprinti, siekiant ateityje išvengti galimų didesnių socialinių problemų ir (ar) socialinės rizikos. Per kompleksines paslaugas šeimai suteikiamos galimybės šeimoms teikti tokias paslaugas, kaip individualios ir (ar) grupinės konsultacijos, šeimos mediacija, šeimos konsultacijos asmens (šeimoms) namuose gimus kūdikiui, nustačius neįgalumą ir (ar) specialiuosius poreikius asmeniui, taip pat organizuoti savitarpio pagalbos grupes, socialinių įgūdžių ugdymo grupes vaikams ir paaugliams, tėvystės mokymus ir kt. Asmenims, gaunantiems kompleksines paslaugas šeimai, gali būti organizuojama pavėžėjimo paslauga (jei nėra galimybių naudotis viešuoju transportu ar asmeniniu transportu) bei vaikų priežiūros paslauga (iki 4 val. per dieną tuo pačiu metu, kai tėvams teikiamos kitos kompleksinės paslaugos). Pažymėtina, kad Metodinis kompleksinių paslaugų šeimai centras yra parengęs metodinius leidinius, pvz., „Darbas su šeima“, „Pagrindiniai tėvystės įgūdžių mokymo principai ir vertybės“, ir kt. (šiuos leidinius ir kitą informaciją galite rasti adresu: www.metodiniscentras.lt).

Šeimai atsidūrus probleminėje ar konfliktinėje situacijoje, kuri susijusi su vaiko gerove, siūlome išnaudoti Šeimos konferencijos paslaugos galimybes, siekiant įgalinti šeimą ir vaiką (-us), įtraukti į sprendimo dėl vaiko šeimoje ir kitoje aplinkoje situacijos gerinimo priėmimą patį vaiką, jo šeimą. Taip pat kviečiame savivaldybes plėtoti papildomas priemones, skirtas padėti šeimoms, išgyvenančioms skyrybų krizę, taikyti proaktyvias priemones pagalbai suteikti (ne tik kai pati šeima kreipiasi pagalbos, bet ir pasiūlant galimas paslaugas, motyvuojant jomis pasinaudoti, kt.).

Maloniai prašome savivaldybių administracijas šiuo raštu pasidalinti su įstaigomis, organizacijomis, kurios savivaldybių lygmeniu teikia paslaugas vaikams ir šeimoms, pvz., su socialinių paslaugų įstaigomis, kurioms savivaldybė yra pavedusi teikti atvejo vadybą.

Socialinės apsaugos ir darbo viceministrė

Vilma Augienė

Jurgita Bučiūtė-Barysienė, tel. 8 659 24 768, el. p. Jurgita.Buciute@socmin.lt
Eglė Kanopaitė – Gruodienė, tel. 8 695 21358, el. p. Egle.Kanopaite@socmin.lt